

Förstärkning för elever med syn- och hörselnedsättning, språkstörning och språklig sårbarhet

Förslag till beslut

1. Bildningsnämnden beslutar tillstyrka förslaget till förstärkning av stöd till elever med syn, hörselnedsättning och språkstörning/ språklig sårbarhet.

Ärende

Elever med hörsel, synnedsättning eller språkstörning/språklig sårbarhet presterar ofta sämre än vad de skulle kunna göra om de hade rätt stöd. I Linköpings kommun finns idag inom grund- och gymnasieskola ca 100 elever med synnedsättning, och 130 elever med hörselnedsättning av olika slag. Drygt tio elever i årskurs 9 får genom logoped särskilt stöd utifrån behov föranledda av diagnosen svår språkstörning. Antalet elever inom denna grupp har legat ganska konstant under några år, men det är högst sannolikt att antalet elever med denna diagnos kommer att öka under de närmaste åren.

Gymnasieskolan saknar till skillnad från grundskolan stora delar av det stöd som grundskolan erbjuder elever med nämnda nedsättningar. I syfte att inom gymnasieskolan bättre möta elever med synnedsättning, hörselnedsättning och språkstörning/ språklig sårbarhet, och söka skapa en så bra övergång mellan grund- och gymnasieskola som möjligt behöver resurser avsättas inom gymnasieskolan.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Förstärkning för elever med syn- och hörselnedsättning, språkstörning och språklig sårbarhet (maj -18).docx

Bakgrund

Inledning

Elever med hörsel, synnedsättning eller språkstörning/språklig sårbarhet presterar ofta sämre än vad de skulle kunna göra om de fått rätt stöd (Källa: SPSM, specialpedagogiska skolmyndigheten).

I Linköpings kommun finns idag inom grund- och gymnasieskola ca 100 elever med synnedsättning, och 130 elever med hörselnedsättningar av olika slag. Drygt tio elever i årskurs 9 får genom logoped särskilt stöd utifrån behov föranledda av diagnosen svår språkstörning. Antalet elever inom den sistnämnda gruppen har legat ganska konstant under några år, men det är högst sannolikt att antalet elever med nämnda diagnos kommer att öka, detta utifrån att ett ökande antal elever i lägre åldrar bedömts aktuella för utredning med den förmodade diagnosen språkstörning. Det är i sammanhanget också angeläget att nämna att det utöver detta finns elever som behöver mycket stöttning utifrån vad som brukar benämnas som en språklig sårbarhet.

I syfte att möta elever med synnedsättning, hörselnedsättning och språkstörning/ språklig sårbarhet, och söka skapa en så bra övergång för mellan grund- och gymnasieskola som möjligt behöver resurser avsättas inom gymnasieskolan. Ökade resurser till gymnasieskolan skulle göra det möjligt för elever som under sin grundskoletid fått stöd av specialpedagog, logoped etc. att under sin gymnasietid få motsvarande stöd.

Elever med synnedsättningar

I Linköpings kommun finns idag inom grund- och gymnasieskolan ca 100 elever med synnedsättning. Synnedsättning kan vara allt från lindrig till svår synnedsättning och blindhet. Det innefattar även cerebral synnedsättning (CVI), vilket innebär svårigheter för hjärnan att tolka synintryck (Källa: SPSM).

Stöd till elever med hörsel- och synnedsättning innebär information om pedagogiska konsekvenser vid synnedsättning och kräver ofta planering och anpassningar, något som kan ta lång tid att genomföra (varför arbetet med övergången från grundskola till gymnasieskola bör påbörjas i god tid). Exempel på detta kan vara anpassning av lokaler vad gäller t ex belysning och kontrasterande färger, att få böcker anpassade till punktskrift (som kan ta upp till ett halvår) etc.

Det är i sammanhanget viktigt att påtala skillnaden mellan den kommunala synpedagogens uppdrag och syncentralens uppdrag som ligger under regionens ansvarsområde. Syncentralen hjälper till med hjälpmedel och utgör ett stöd till föräldrarna. Vad gäller skolan och undervisande personal är det kommunens synpedagog som står för stödet.

Elever med hörselnedsättningar

I kommunen finns idag totalt cirka 130 elever inom grundskola och gymnasieskola med hörselnedsättningar av olika slag, ett antal som ökat något under senare år. En av orsakerna till ökningen kan vara att behoven hos alltfler upptäcks, något som gäller såväl svenskfödda som nyanlända. Förklaringar utöver detta skulle också kunna vara att invånarantalet i kommunen ökat och att regionsjukhusets (US) hörselvård av familjer med stora behov av kontroller etc. bedöms vara så bra att man flyttar till Linköpings kommun.

Kommunens hörselpedagog möter barn/elever med alltifrån lätt hörselnedsättning till dövhet. En del elever behöver mer stöttning periodvis och det innebär att insatsen kring en enskild elev kan variera från år till år. Huvuduppdraget för kommunens hörselpedagog ligger på att utifrån ett hörselperspektiv informera och stötta pedagoger kring elevens kognitiva utveckling i vardagen. Stödet sker genom handledning, information om pedagogiska konsekvenser vid hörselnedsättning och om vardagssituationer som kan underlättas genom enkla tips etc.

Det är också här viktigt att skilja mellan det uppdrag som regionens hörselvård har och det uppdrag som beskrivits ovan gällande kommunens hörselpedagog. Regionens hörselvård ansvarar för hörselkontroller och hörapparatutprovning. Regionens hörselvård gör dock enstaka logopedutredningar utifrån ett hörselperspektiv som återkopplas till skolan, och hörselteknikerna kopplade till regionens hörselvård kan vara behjälpliga med tekniken i lärmiljön, exempel på det kan vara att hörslingor fungerar, flermikrofonssystem etc.

Elever med språkstörning och språklig sårbarhet

Våren 2018 arbetar logopeden inom Linköpings kommuns grundskolas *Konsultativa stöd* (övergripande central utvecklingsfunktion som kompletterar de lokala elevhälsoteam som finns på de olika grundskolorna) aktivt kring ett drygt tiotal elever i årskurs 9.

Den som har en språkstörning kan ha svårigheter inom ett eller flera av de språkliga områdena form (hur ord uttalas och böjs samt hur man sätter ihop meningar), innehåll (det handlar om språkets semantik, det vill säga de ord, uttryck och meningar man förstår och kan) och användning (förmåga att förstå och samspela med andra). Varje del är viktig i språkutvecklingen och beskriver hur barnet/ eleven förstår och uttrycker talat och skrivet språk (Källa: SPSM). Utöver elever med grav språkstörning finns elever med en språklig sårbarhet, en grupp elever i behov av stöd i varierande grad. Språklig sårbarhet är ett relativt nytt begrepp och kan definieras som något som uppstår när ”den språkliga förmågan inte matchar omgivningens förväntningar och krav” (Källa:

Bruce et al 2016 s.16). Språklig sårbarhet kan t ex. röra elever som inte har svenska som modersmål och som kanske endast möter det svenska språket i skolan. Det ordförråd nämnda elever har tillgång till är inte tillräckligt och de kan därför få svårt att klara av skolspråket. Behovet av stöd kan också handla om elever med dyslexi som utifrån detta behöver anpassningar och stöd för att klara av sina studier. Utifrån omständigheterna att det 2015 kom många nyanlända till Linköpings kommun finns det f.n. ovanligt många elever i gymnasieåldrarna med språklig sårbarhet.

Gymnasieskolan har idag inte tillgång till någon logoped med möjlighet att t ex. genomföra och förmedla resultatet av fördjupade läs- och skrivutredningar, något som återkommande efterfrågas (för elever som inte utretts under sin grundskoletid). Logopederna inom grundskolans *Konsultativa stöd* gör idag sammanfattningar som skulle kunna bifogas vid överlämnande till gymnasieskolans pedagoger. Nämnda sammanfattningar journalförs dock i PMO (journalföringssystem inom offentlig och privat öppenvård), och kan därför inte tas emot av gymnasieskolan då gymnasieskolan saknar logopeder med tillgång till PMO. Dagens överlämning sker därför istället via telefonkontakt mellan grundskolan och gymnasieskolans pedagoger.

Gymnasieskolan saknar utöver logoped också specialpedagoger med kunskap att möta elever med syn- och hörselnedsättning, och dagens brist på stöd och systematisk överlämning av information kring nämnda elever skulle kunna innebära att de riskerar att inte nå de studieresultat som med utökat stöd skulle vara möjligt.

För att på ett bättre sätt möta elever med syn- och hörselnedsättning samt språkstörning/ språklig sårbarhet behöver resurser avsättas inom gymnasieskolan. En bedömning är att behovet motsvarar 0,5 årsarbetare fördelat på 10 procent för elever med synproblematik, 10 procent för elever med hörselproblematik och 30 procent för elever med språkstörning/ språklig sårbarhet.

Ekonomiska konsekvenser

Ryms inom budgetposten *Övriga stödinsatser för ökad måluppfyllelse*.

Kommunala mål

En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor

En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

Information enligt 19 § MBL har skett den 15 maj 2018.

Utbildningskontoret

Anne Hallberg

Åsa Ridne

Beslutet skickas till:

-